

พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13

เค้าโครงเรื่อง

1. ระบบผลัดเปลี่ยนกันขึ้นของอาณาจักรระหว่างพระราชนิยมกับพระคอง奴รักษานิยม
2. วิกฤตการณ์มอร็อกโค
3. สเปนกับสังคมโมลีครั้งที่ 1
4. การปฏิวัติปี ค.ศ. 1923
5. สาธารณรัฐที่ 2

สาระสำคัญ

1. ระบบผลัดเปลี่ยนกันขึ้นของอาณาจักรระหว่างพระราชนิยมกับพระคอง奴รักษานิยมเริ่มใช้มาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1870 เป็นข้อตกลงระหว่างค้านาสหพันธ์พระคอง奴รักษานิยม กับ ชาガสต้าหัวหน้าพระราชนิยม โดยให้มีการผลัดเปลี่ยนกันจัดตั้งรัฐบาลระหว่างพระราชนิยมกับพระคอง奴รักษานิยม พอยส์ปี ค.ศ. 1912 ระบบดังกล่าวก็เริ่มเสื่อมทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการ
 1. พระคอง奴รักษานิยมเริ่มมีปัญหาขัดแย้งกับพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ซึ่งทรงมีความคิดแบบเสรีนิยมในทางการเมืองและทรงมีใจโฉนเฉียบให้การสนับสนุนแก่พระราชนิยม
 2. ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้พระคอง奴รักษานิยมต้องรับความแพ้เสียลดลงและผู้นำของพระคอง奴รักษานิยมคิดว่าระบบหมุนเวียนกันจัดตั้งรัฐบาล (Turno Pacifico) จะเป็นเพียง
 - 2.1 เครื่องมือปากป้องการปักครองในระบบสถาบันทรัพย์จากกลุ่มนิยมสาธารณรัฐ
 - 2.2 การกระทำการของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 จะทำให้พระองค์ได้รับความแพ้เสียลดลงจากกลุ่มนิยมและสาธารณรัฐนิยมซึ่งเป็นปรปักษ์กับพระคอง奴รักษานิยม
 - 2.3 ทำให้พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ทรงได้รับการยกย่องในความเป็นเสรีนิยมและทรงเป็นรูปแบบของการปักครองในระบบสถาบันทรัพย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ

2. สเปนได้เข้าไปมีอิทธิพลในดินแดนแม่moroccoมาตั้งแต่ตอนปลายยุคกลาง เมื่อเกิดวิกฤตการณ์มอร็อกโคซึ่งเป็นการณ์พิพากษ่าว่าฝรั่งเศสกับเยอรมันนี จะมีผลให้ฝรั่งเศสได้ครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ของมอร็อกโค ส่วนสเปนซึ่งดำเนินนโยบายให้การสนับสนุนฝรั่งเศสก็ได้ครอบครองดินแดนแม่morocco ทางตอนเหนือติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (Spanish Morocco) มาตั้งแต่ปีค.ศ. 1912 ปัญหาที่ติดตามมาคือการที่ชาวพื้นเมืองไม่ยอมรับในเรื่องการแบ่งมอร็อกโคจึงได้ก่อการกบฏขึ้น สมความอันยืดเยื้อในมอร็อกโคได้ส่งผลกระทบต่อการเมืองภายในประเทศสเปน จุดวิกฤตของสังคมรามเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1921 เมื่อกองทหารสเปนได้ถูกโจมตีที่เมืองแอนโนนวล (Annonal) ทำให้สเปนต้องสูญเสียทหารไปประมาณ 14,000 คนและยังถูกจับเป็นเชลยอีกเป็นจำนวนมาก ผลที่ติดตามมาคือรัฐบาลถูกโจมตีและประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้สเปนถอนตัวออกจากภาระยึดครองมอร็อกโค ในสมัยการปกครองในระบบเผด็จการของนายพลวิเวอรา สเปนกับฝรั่งเศสได้ร่วมมือกันปราบกบฏมอร็อกโคอย่างจริงจังจนประสบผลสำเร็จในปี ค.ศ. 1927
3. เมื่อเกิดสังคมรามโลกครั้งที่ 1 ขึ้นในปี ค.ศ. 1914 รัฐบาลสเปนได้ประกาศงดตัวเป็นกลางในทางการเมือง แต่ประชาชนสเปนเองกลับมีการแบ่งข้างถือทางแต่ละฝ่าย และแม้สเปนจะไม่ได้เข้าร่วมสังคมรามในครั้งนี้ แต่สเปนก็ได้รับผลกระทบจากสังคมโดยเฉพาะผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ
4. การปฏิวัติปี ค.ศ. 1923 ภายใต้การนำของนายพลวิเวอรา มีผลทำให้สเปนต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองในระบบเผด็จการถึง 7 ปี การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในครั้งนี้มีสาเหตุพื้นฐานได้คือ
 1. ระบบผลเดลี่ยนกันขึ้นของครองอำนาจจำนวนเริ่มเลื่อมลง
 2. ถึงแม้รัฐบาลพลเรือนจะพยายามกีดกันไม่ให้ทหารกลับเข้ามามีอำนาจในทางการเมืองแต่จากวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในมอร็อกโคและปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำได้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลพลเรือนไม่สามารถแก้ไขให้ยุติลงได้
 3. อิทธิพลของการปฏิวัติรัสเซียได้ขยายเข้ามายังสเปนมีผลให้พวกกรรมกรรวมตัวกันก่อความวุ่นวายขึ้นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการปกครองในระบบกษัตริย์ และเมื่อรัฐบาลพลเรือนไม่สามารถควบคุมสถานการณ์เอาไว้ได้จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ทหารกลับเข้ามามีบทบาทอีกครั้งในการเมือง

5. สำนารณ์รัฐที่ 2 ของสเปนเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1931 ภายหลังจากที่พระเจ้าอัลfonso โซชีที่ 13 เสด็จลี้ภัยไปประทับ ณ กรุงโรม การเกิดของสำนารณ์รัฐที่ 2 มีสาเหตุมาจาก
1. สเปนได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในปี ค.ศ. 1929
 2. การต่อต้านการปกครองในระบบเดิมจากการของนายพลริเวโรรา
 3. ภายหลังจากที่การปกครองในระบบเดิมของการของนายพลริเวโรรา มีอันต้องล้มไปในปี ค.ศ. 1930 แล้วกลุ่มต่อต้านเดิมการลึงได้หันมาต่อต้านพระเจ้าอัลfonso โซชีที่ 13 ผู้ให้การสนับสนุนแก่รัฐบาลเดิมการ

จดประสงค์ของการเมือง

หนึ่งในจุดประสงค์ของการเมืองที่สำคัญที่สุดคือการรักษาความสงบเรียบร้อยและการปกป้องประเทศชาติ แต่ก็มีจุดประสงค์อื่นๆ ดังนี้

1. นโยบายต่างประเทศที่ต้องการสนับสนุนและส่งเสริมการค้าและอุตสาหกรรมภายในประเทศ
2. นโยบายสังคมที่ต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และเพิ่มสวัสดิการให้กับคนยากไร้
3. นโยบายด้านการศึกษาและวัฒนาการที่ต้องการพัฒนาศักยภาพทางวัฒนธรรมและศิลปะ
4. นโยบายด้านสุขภาพที่ต้องการให้ประชาชนมีสุขภาพดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี
5. นโยบายด้านสังคมที่ต้องการให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย 2 ตลอดไป

ความนำ

การศึกษาเรื่องราวของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ก็เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาประวัติศาสตร์สเปนในสมัยของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 การผลัดเปลี่ยนกันจัดตั้งรัฐบาลระหว่างพระคริสต์นิยมกับพระคอง奴รักษ์นิยม ความต้องการสิทธิในการปกครองตนเองของจังหวัดบาสก์และคาตาโลเนีย วิกฤตการณ์ในเมอร์โอดิโค เหตุการณ์ลาจล Tragic Week ในเมืองบาร์เซโลนา การต่อต้านศาสนาจกรในสเปน ปัญหาความเสื่อมของระบบการผลัดเปลี่ยนกันขึ้นของอำนาจ สเปนกับผลกระทบของสงครามโลกครั้งที่ 1 การณ์การพ่ายแพ่องทหารสเปนที่สมรภูมิเมืองแอนโนลในปี ค.ศ. 1921 การปักธงในระบบทุนเด็จการและการเกิดขึ้นของสาธารณรัฐที่ 2

พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 (ค.ศ. 1885-1941) ทรงเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 12 กับพระนางมาเรีย คริสตินา ขึ้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์สเปนตั้งแต่ประสูติและเนื่องจากพระองค์ประสูติภายหลังจากที่พระราชนิศาสด์จัสรรคต ดังนั้น พระนางมาเรีย คริสตินา จึงได้ทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการมาจนกระทั่งพระองค์มีพระชนมายุครบ 16 พระชั้นชาในปี ค.ศ. 1902 จึงทรงเข้ารับหน้าที่กษัตริย์สเปนด้วยพระองค์เอง ในสมัยนี้สเปนต้องประสบกับการก่อความวุ่นวายแม้แต่พระองค์เองก็ทรงถูกกลบปลงพระชนม์ถึง 5 ครั้ง และครั้งที่รุนแรงที่สุดคือการขวางระเบิดเข้าใส่รถม้าพระที่นั่งขณะที่เสด็จไปเข้าพิธีอภิเษกสมรสในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1906 นอกจากนี้ยังได้เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เรียกว่า Tragic Week ในระหว่างวันที่ 26 กรกฎาคม ถึงวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1909 ที่เมืองบาร์เซโลนา ซึ่งเป็นผลงานของกลุ่มต่อต้านศาสนาทำให้มีผู้คนเสียชีวิตและวัดหลายแห่งถูกทำลาย ซึ่งความวุ่นวายที่เกิดขึ้นทำให้พระองค์ต้องทรงหันไปขอความช่วยเหลือจากกลุ่มนายพลจนในที่สุดจะเป็นการเปิดโอกาสให้นายพริเวรา (Primo de Rivera) ได้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้เผด็จการของสเปน ปัญหาที่พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ต้องเผชิญอีกประการคือ ทรงถูกจำกัดอำนาจโดยรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1876 ทำให้พระองค์ไม่สามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นได้อย่างเต็มที่

¹Alan Palmer, *The Penguin Dictionary of Modern History* (Aylesbury : Hazell Watson & Viney Limited, 1983), p. 22.

รูปที่ 22 พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13

รัฐบาลพระคริสต์นิยม

เมื่อพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ขึ้นปกครองประเทศด้วยพระองค์เองในปี ค.ศ. 1902 แล้ว ชาガสต้าก์ได้กราบบังคมทูลขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ก็ได้ถูกยับยั้งเอาไว้ ชาガสต้าจึงยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่อีกต่อไป ปัญหาที่เกิดต่อเนื่องคือปัญหาการ บังคับใช้กฎหมาย Law of Associations ได้ถูกบอกเลื่อนการบังคับใช้ออกไปส่าเหตุเพระการ เจรจาระหว่างรัฐบาลสเปนกับสำนักวatican (Vatican City) ยังไม่สามารถหาข้อตกลงได้ คานา- เลโอดาร์ส (Canalesjas) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรผู้มีหัวคนเดียวต่อต้านศาสนจักรไม่ต้องการ รอผลการเจรจาและเมื่อเขาไม่พอใจต่อท่าทีของรัฐบาลต่อปัญหาดังกล่าวคานาเลโอดาร์สจึงได้ขอ ลาออกจากตำแหน่ง การต่อต้านศาสนจักรที่กำลังทวีความรุนแรงอยู่ในขณะนั้นจะอยู่ภายใต้ การนำของกลุ่มนิยมสาธารณรัฐ ส่วนการเจรจาระหว่างรัฐบาลสเปนกับสำนักวatican ก็เป็นไป อย่างเชื่องช้าเนื่องจาก莫เรต (Moret) ซึ่งร่วมอยู่ในคณะรัฐมนตรีและเป็นตัวเก็งที่จะได้รับตำแหน่ง หัวหน้าพระคริสต์นิยมต่อจากชาガสต้าเป็นผู้ที่มีนโยบายสนับสนุนต่อฝ่ายศาสนา

ปัญหาระบบการศึกษาและการเมือง

ปัญหาระบบการศึกษาและการเมืองเป็นปัญหาระบบการศึกษาและการเมืองที่รัฐบาลจะต้องแก้ไข เมื่อศาลาเป็น โรมาโนเนส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้นำเสนอนโยบายที่จะให้ครูที่สอนในสถาบัน

ศาสนาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับบริโภคมา ก่อนจึงทำให้กลุ่มคาಥอลิกและกลุ่มอนุรักษ์นิยมต่อต้านคำสั่งดังกล่าว ส่วนโมเร็กได้พยายามแก้ไขปัญหากรรมกรโดยได้สร้างรูปแบบของการจ้างงาน และกำหนดช่วงเวลาของการทำงานของคนงานสตรีไม่ให้สูงเกินกว่า ๖๖ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากนี้ โมเร็กยังพยายามทำให้การนัดหยุดงาน (Strike) เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ความล้มเหลวของรัฐบาลเสรีนิยม

ในจังหวัดบาร์แลคากาโนเนียความรู้สึกท้องถิ่นนิยม (Localism) ยังคงเป็นสิ่งที่มีძับนั่น กันอย่างรุนแรง เมื่อเดาน์เท่งโรมาโนเนสพยายามที่จะให้มีการบังคับใช้ภาษาคาสติเลียนเพียงภาษาเดียวสอนในโรงเรียน จึงเกิดการจลาจลต่อต้านเข็นในเมืองบาร์เซโลนา และเมื่อมาร่วมกับ ปัญหาอื่น ๆ ที่รัฐบาลของพระคлерิกเสรีนิยมต้องประสบจึงทำให้ชาガสต้าถูกบังคับให้ลาออกจากเดือน ธันวาคม ค.ศ. 1902

รัฐบาลพระคอลุรักษ์นิยม

ภายหลังจากที่พระคлерิกเสรีนิยมหมดอำนาจไปแล้ว ชิลวีลาหัวหน้าพระคอลุรักษ์นิยมได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลโดยมีมูรา (Maura) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มูรามีนโยบายสนับสนุนการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อผลิตอิทธิพลของกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่น หันทางด้านศาสนาพุทธิธรรมและการเลือกตั้ง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่าง ชิลวีลา กับ มูราเริ่ม渚ลงทำให้พระคอลุรักษ์นิยมแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ซึ่งจะมีผลทำให้การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มถูกใจมติและกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์จากการแตกแยกในครั้งนี้

ความแตกแยกในพระคлерิกเสรีนิยมและพระคยาตราณรัฐนิยม

ทางด้านพระคлерิกเสรีนิยมและพระคยาตราณรัฐนิยมก็ได้เกิดความแตกแยกขึ้นภายในพระคยาตราณเดียวกัน เมื่อชาガสต้าเลี้ยงชีวิตลงในเดือนมกราคม ค.ศ. 1903 โมเร็กและไรอ่อน (Montero Rios) ต่างพยายามแข่งกันขึ้นเป็นหัวหน้าพระคлерิกเสรีนิยม จึงทำให้ภายในพระคยาตราณเกิดการแตกแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ส่วนพระคยาตราณรัฐนิยมก็ได้เกิดความแตกแยกขึ้นภายในจังหวัด瓦เลนเซีย ระหว่าง ไอบาเนส (Blasco Ibanez) กับ โซเรยโน (Rodrigo Soriano) ถึงขนาดมีการยกพวงปะทะ กันตามท้องถนนในที่สุด โซเรยโน ได้ถูกขับออกจากพระค

รัฐบาลพรรคอนธุรักษ์นิยมภายใต้การนำของมูรา

ภายใต้การนำของมูรา ภัยในพรรคอนธุรักษ์นิยมภายหลังจากที่ชิลีลีว่าได้ลาออกจากพรรคและเลิกบทบาททางการเมืองแล้ว มูราจึงได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคและได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเวลาต่อมา มูราเน้นอุดมเป็นนักศึกษากฎหมายและมีอาชีพเป็นทนายความมาก่อน ดังนั้น เมื่อได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว มูรามักจะนำเอาหลักกฎหมายมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้มองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง มูรานักการกำจัดกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่น (Cacliquesmo) และแก้ไขปัญหาความไม่สงบสุขทางการเมืองโดยต้องการให้มีการเลือกตั้งอย่างบุกเบิกและยุติธรรมโดยการกระตุนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ปกติมูราจะเป็นบุคคลที่เคร่งศาสนาแต่หากลับเป็นคนที่ไม่มีความยึดหยุ่นในทางความคิดทางการเมืองและไม่ชอบประนีประนอม ในเวลาต่อมาเขาก็ตอกย้ำถึงอิทธิพลของพวกรัฐบาลถูกกล่าวหาว่าเป็นคนเห็นแก่พวกรัฐบาล (Favoritism) ซึ่งก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความแตกแยกภายในประเทศ

ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1904 มูราได้ตามเสด็จพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ไปยังบาร์เซโลนา ซึ่งกำลังเกิดความวุ่นวายขึ้นและมูราได้ถูกกลบห้ามเข้า ภัยใน瓦เลนเซียก็ได้เกิดการประท้วง ระหว่างกลุ่มนิยมสาธารณรัฐกับกลุ่มคาร์ลิสต์ รัฐบาลพยายามปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้นแต่เมื่อมีการแต่งตั้งให้นายพลไลนาเรส (Linares) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมให้ไปดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายเสนาธิการกองทัพบกซึ่งตั้งขึ้นมาใหม่อีกตำแหน่งกลับปราบปรามว่าการแต่งตั้งดังกล่าวได้รับการคัดค้านจากพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ดังนั้น มูราและคณะรัฐมนตรีจึงพร้อมใจกันลาออกจากในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1904

ไรอส หัวหน้าพรรคเสรีนิยมคนใหม่ได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาใหม่ ไรอสนั้นในอดีตเคยเป็นอาจารย์สอนวิชานั้นทางศาสนา (Canon Law) และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมาก่อนขณะเข้ารับตำแหน่งมีอายุถึง 73 ปี การเมืองภายใต้สเปนในระยะต่อมา มีการผลดีเปลี่ยนหมุนเวียนกันอยู่ตลอดเวลาระหว่างพรรคเสรีนิยมกับพรรคอนธุรักษ์นิยม ส่วนใหญ่การณ์ความวุ่นวายในประเทศก็เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ โดยต่อเนื่อง

²P.E. Russell, Spain : A Companion to Spanish Studies (London : Methuen & Co. Ltd., 1973), p. 173

การอภิ夷กสมรสของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1905 พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ได้เสด็จเยือนกรุงปารีสและได้มีผู้ครอบครองรัชดาภิเษกให้เป็นพระประทับนั่งของพระองค์ ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้เป็นผลลัพธ์เนื่องมาจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสเปน ภายหลังจากที่ได้เสด็จฯ นิวัติกันจากการเยือนกรุงปารีสแล้วพระองค์ทรงประกาศพิธีอภิ夷กสมรสของพระองค์โดยทรงเลือกเจ้าหญิงวิคตอรีเย (Victoria Eugenia Ena of Battenberg) ผู้มีศักดิ์เป็นญาติของพระองค์และยังทรงเป็นพระราชบุตรสาวของพระราชนิวัติกันเรียแห่งอังกฤษ เป็นเจ้าสาวของพระองค์ทั้ง ๆ ที่มีผู้คัดค้านว่าเจ้าหญิงวิคตอรีเยทรงป่วยเป็นโรคโลหิตไหหล่อไม่หยุด (Hemophilia) แต่พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ทรงยืนยันว่าจะประกอบพิธีอภิ夷กสมรสในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1906

รัฐบาลอายุยืนของมูรา

ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1907 มูราขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกรัชกาล และสามารถดำรงตำแหน่งอยู่ได้ถึง 2 ปี ซึ่งถือเป็นนายกรัฐมนตรีผู้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดในรัชสมัยของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 และยังเป็นคนแรกที่ออกกฎหมายมาบังคับใช้มากที่สุด พระคริสต์นิยมซึ่งเป็นฝ่ายค้านไม่ยอมสนับสนุนให้เป็นอย่างดีภายในประเทศในขณะที่มูราสามารถจัดการเรื่องระเบียบวินัยได้เป็นอย่างดีภายในพระครองนุรักษ์นิยม ในการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1907 การหาเสียงในจังหวัดบาสก์และคาตาโลเนียเป็นไปอย่างรุนแรง กลุ่มแยกตัวคาตาโลเนีย (Catalan Separatists) ได้ที่นั่งถึง 41 ที่นั่ง จาก 44 ที่นั่ง ถึงแม้การเลือกตั้งในครั้งนี้รัฐบาลพยายามที่จะนำเอากล่องต่าง ๆ มาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล ผลจากการได้รับคะแนนเสียงข้างมากทำให้ชาวคาตาลันประท้วงเจตนารณณ์ในการปกครองตนเองโดยเน้นว่าไม่ต้องการทำลายความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันของสเปน รัฐบาลจึงพยายามที่จะนำเอากฎหมายการต่อต้านการก่อการร้ายและการมาบังคับใช้แต่ถูกใจมีต่อจากพวกรหัังลีอูพิมพ์และฝ่ายค้าน³

วิกฤตการณ์มอร็อกโคครั้งที่ 1

ในการประชุมที่กรุงมาดริดในปี ค.ศ. 1880 ประเทศมหาอำนาจต่างเห็นพ้องในการที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันของมอร็อกโคและอนุญาตให้ทุกประเทศเข้าไปทำการค้าชายฝั่งได้อย่างเสรีในเมืองมอร็อกโค ต่อมามาบังคับใช้ตั้งแต่การค้าและการเมืองทำให้ข้อตกลงดังกล่าวต้องถูกกลบล้างไปในที่สุด ฝรั่งเศสซึ่งต้องการเข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยตรงในมอร็อกโค

³Rheo Marsh Smith, *Spain : A Modern History* (Michigan : The University Press, 1965), p. 390.

ได้พยายามหาเลี้ยงสนับสนุนจากหังสเปนและอังกฤษแต่ก็ถูกต่อต้านโดยเยอรมัน ในปี ค.ศ. 1904 ฝรั่งเศสและสเปนได้ทำข้อตกลงลับเพื่อแบ่งมอร็อกโคและในปีเดียวกันนั้นเองอังกฤษกับฝรั่งเศสได้ทำข้อตกลง Entente Cordiale ขึ้น โดยอังกฤษจะไม่คัดค้านต่อการขยายอำนาจของฝรั่งเศสเข้าไปในมอร็อกโคในขณะเดียวกันอังกฤษสามารถจะขยายอิทธิพลเข้าไปยังอียิปต์ได้โดยจะไม่ได้รับการซัดขวางจากฝรั่งเศส⁴

ในปี ค.ศ. 1905 ฝรั่งเศสต้องการให้มีการยอมรับว่ามอร็อกโคได้กลายมาเป็นรัฐในอารักขา (Protectorate) ของฝรั่งเศส จึงทำให้พระเจ้าวิลเลียมที่ 2 แห่งเยอรมันเสด็จไปเยือนเมืองแทงเจียร์ (Tangiers) และทรงประการยืนยันในความเป็นเอกสารของมอร็อกโค และเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปีต่อมาจึงได้มีการประชุมกันที่เมืองอลเจรีส (Algiers) ของสเปน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของสเปนเป็นประธาน ผลของการประชุมมีมติออกมติว่าการลงทุนของเยอรมันในมอร็อกโคจะได้รับการคุ้มครองแต่ผลประโยชน์ของสเปนและฝรั่งเศสจะต้องได้รับการยอมรับเป็นพิเศษ มอร็อกโคจะอยู่ภายใต้การดูแลของกองกำลังตำรวจของสเปนและฝรั่งเศส ต่อมาฝรั่งเศสก็เพิ่มการขยายอิทธิพลเข้าไปใน มอร็อกโค ในปี ค.ศ. 1908 เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในคาซาบลังกา (Casablanca) ฝรั่งเศสจึงเข้ายึดครองคาซาบลังกากันที่

ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นภายในดินแดนอารักขาของสเปน

ในฤดูร้อนปี ค.ศ. 1908 สมครามเกิดขึ้นอีกครั้งในมอร็อกโคและในครั้งนี้ผลประโยชน์ของสเปนในมอร็อกโคกำลังถูกคุกคามจากฝรั่งเศส อับดุล ยาฟิด (Abdul-Hafid) สามารถซึ่งบลลังก์มาจากการอับดุล อาซิสที่ 4 (Abdul Aziz IV) แต่ก็ไม่สามารถรักษาความสงบในมอร็อกโคไว้ได้ ในปี ค.ศ. 1909 มูราจิลล์ได้ส่งทูตไปเจรจา กับมอร็อกโคแต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้ มูราจิลล์ให้พื้นที่ป้อมปราการที่เมือง มีลิลลา ขึ้นมาใหม่ทำให้ชาวสเปนที่ต่อต้านส่งความไม่พอใจและยังทำให้รัฐบาลถูกโจมตีจากฝ่ายค้าน แต่เมื่อพากมัวร์ (Moors) ได้ทำการมาร 4 คน ที่กำลังทำทางรถไฟให้แก่เมืองแร่ของชาวสเปนจึงทำให้เกิดการป่วนปramaพากมัวร์ขึ้น อับดุล ยาฟิด ขอให้สเปนถอนทหารออกจากมีลิลลาแต่ไม่รักกลับส่งทหารเข้าไปเพิ่มพากมัวร์จึงทำการแก้แค้นโดยเข้ายึดดินแดนมอร็อกโคของสเปน รัฐบาลสเปนถูกโจมตีจากหังสเปนและจากประชาชนชาวสเปน เมื่อรัฐบาลมีคำสั่งให้ส่งกองทหารจากมาดริดและบาร์เซโลนาเข้าไปเสริมกำลังในมอร็อกโคจึงได้เกิดการเดินขบวนประท้วงรัฐบาล ในขณะเดียวกันส่งความไม่สงบให้แก่ฝ่ายค้านที่ต่อต้านสเปน ทำให้รัฐบาลต้องเลี่ยค่าใช้จ่ายไปเป็นจำนวนมากแต่รัฐบาลสเปนก็สามารถปราบปรามพากบูญในมอร็อกโคได้สำเร็จในเวลาต่อมา

⁴Albert Guerand, France : A Modern History (Ann Arbor : The University of Michigan Press, 1969), p. 369.

การจลาจลในบาร์เซโลนา (Tragic Week)

ในตอนปลายเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1909 การต่อต้านสังคมในเมืองบาร์เซโลนา ที่ความรุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ได้มีการนัดหยุดงานเพื่อต่อต้านการระดมพลของรัฐบาล ต่อมาก็ได้เกิดการจลาจลถึงขั้นมีการเผาโบสถ์และสำนักซีรัฐบาลจึงได้ออกกฎหมายเพื่อปราบปรามความป่าเถื่อน (Vandalism) ของพวก ก่อการจลาจลและประมาตภัยการศึก (Martial Law) แต่กลับปรากฏว่าการจลาจลได้แฝงขยายออกไปตามเมืองต่าง ๆ กลุ่มนิยม สาธารณรัฐและกลุ่มสังคมนิยมพยายามกระตุ้นให้เกิดการต่อต้านรัฐบาลและซักชวนให้ พวกกรรมการต่อต้านสังคมโดยกล่าวหาว่าสังคมในมอร็อกโคเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ ของกลุ่มนายทุนเจ้าของเหมืองแร่ในมอร็อกโค ในเมืองบาร์เซโลนาได้เกิดการจลาจลของกลุ่มนี้ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1909 จนกระทั่งรัฐบาลต้องส่งกองทหารเข้า ปราบปรามเหตุการณ์จึงได้สงบลงในวันที่ 1 สิงหาคม รัฐบาลได้สั่งประหาร ฟรังซิสโก เฟอร์เร การ์เดีย (Francisco Ferrer Guardia) อดีตผู้ก่อตั้งโรงเรียนที่มุ่งเน้นการสอนทฤษฎีที่มีความคิด เห็นรุนแรงในทางการเมืองในฐานะผู้นำในการก่อการจลาจล ซึ่งการประหารชีวิต การ์เดีย ได้ก่อให้เกิดความโกรธแค้นขึ้นภายในกลุ่มประชาชนที่ต่อต้านรัฐบาล กลุ่มสังคมนิยม กลุ่มอนาคติสต์ (Anarchists) และกลุ่มเสรีนิยมที่อยู่ในเมืองหลวงของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปจึงได้รวมตัวกัน ประท้วงรัฐบาลสเปน การ์เดียได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ยอมเสียสละเพื่อเพื่อนมนุษย์ (Martyr) ในกลุ่มของพวกหัวรุนแรง การพิจารณาคดีอย่างรวดเร็วของศาลทหาร (Military Court) ได้ก่อให้เกิดผลสะท้อนขึ้นอย่างฉับพลันในทางการเมืองโดยมุ่งต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเมว่าโมเร็ทแห่งพรรคเสรีนิยมจะขึ้นมาดำรงตำแหน่งต่อในตอนปลายปี ค.ศ. 1909 ก็ไม่สามารถปราบปรามการจลาจลที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น โมเร็ทจึงได้ขอลาออกจากตำแหน่งในเดือน กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1910

รัฐบาลพรรคเสรีนิยมภายใต้การนำของคานาเลอคาส

คานาเลอคาสได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากโมเร็ท คานาเลอคาสมีลักษณะที่ สำคัญทางการเมืองคือการต่อต้านศาสนาจักรแต่ก็มีความสัมพันธ์อันดีกับพระเจ้าอัลfonzoที่ 13 ผู้ทรงนิยมในความเฉลี่ยวฉลาดและความคิดเสรีนิยมของเข้า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ สันตะปาปา กับรัฐบาลสเปนก็ยังคงอยู่ในลักษณะมากที่มายโดยเฉพาะเพื่อเคนต์แห่งโรมานาเนส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการยังคงมีนโยบายต่อต้านศาสนาจักรและต้องการแยกพระออกจาก จากระบบการศึกษาของสเปน ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสเปนได้มีกลุ่มพวกหัวรุนแรงออกทำการต่อต้านศาสนาจักรโดยการนัดหยุดงานและการร้ายจังหวะที่มีการลอบสังหารมูราจันได้รับ

บาดเจ็บที่เมืองบาร์เซโลนา ส่วนกลุ่มนิยมชาธารนรร្តและกลุ่มสังคมนิยมก็ยังคงโถมตีในเรื่องของการประหารชีวิต การเดียร์และเหตุการณ์ที่รัฐบาลปราบปรามประชาชนในสัปดาห์แห่งความโศกเศร้า (Tragic Week) ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1911 พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ได้เสด็จเยือนมอร็อกโคของสเปนเพื่อปรับความเข้าใจกับพวากบูญ แต่ปัญหาการซ่อราชภรร์บังหลวงของกลุ่มผู้ปกครองที่ถูกส่งมาประจำอยู่ในมอร็อกโค ทำให้ฝ่ายทหารเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก

วิกฤตการณ์มอร็อกโคครั้งที่ 2

ภายในประเทศมอร็อกโคได้เกิดเหตุการณ์ตึ่งเครียดขึ้นอีกครั้งระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมัน ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1911 ฝรั่งเศสได้เข้ายึดครองเมืองเฟช (Fes) จึงทำให้สเปนเกิดความกังวลว่าฝรั่งเศสอาจจะเข้ายึดครองมอร็อกโคในส่วนที่เป็นของสเปน ดังนั้น คานาเลอคาลจึงสั่งให้กองทหารสเปนยึดดินแดนบางส่วนของมอร็อกโคเอาไว้ วิกฤตการณ์มอร็อกโคครั้งที่ 2 เกิดขึ้นเมื่อเรือปืนของเยอรมันชื่อ Panther ได้เดินทางมาถึงเมืองท่าอาการเดียร์ (Agadir) เมื่อว่าเยอรมันกับฝรั่งเศสจะสามารถตกลงกันได้ในวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้โดยฝรั่งเศสเป็นผู้ครอบครองมอร็อกโคแต่ฝรั่งเศสก็ยังไม่พอใจที่สเปนจลาจลออกอาสาสืบคดีของดินแดนบางส่วนของมอร็อกโคไป

การลองสังหารคานาเลอคาล

เมื่อเกิดการกบฏขึ้นอีกครั้งในมอร็อกโคของสเปนทำให้รัฐบาลสเปนต้องรีบส่งกำลังเข้าปราบปรามจนทำให้สเปนต้องสูญเสียผู้คนไปเป็นจำนวนมาก จึงก่อให้เกิดกระแสการตัดค้านขึ้นภายในประเทศสเปน แต่รัฐบาลสเปนก็ยังคงยืนกรานในนโยบายปราบกบฏและได้มีการออกกฎหมายเกณฑ์ทหารอุ่นใจในปี ค.ศ. 1912 โดยท่าทางเกณฑ์จะไม่ได้รับเงินตอบแทนจากการเกณฑ์ในครั้งนี้จึงก่อให้เกิดกระแสการตัดค้านขึ้นโดยการนัดหยุดงานซึ่งเริ่มก่อตัวขึ้นในคาทอลิเนีย ผลการนัดหยุดงานได้ทำความเสียหายให้แก่เศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก คานาเลอคาลจึงออกคำสั่งให้ระดมคนงานรถไฟให้กลับเข้าทำงานภายใต้กฎหมายการคึก มาตรการที่คานาเลอคาลนำมาใช้ในครั้งนี้ก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่พนักงานรถไฟเป็นอันมาก ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1912 คานาเลอคาล ถูกลองสังหารและเสียชีวิตโดยกลุ่มพวากหัวรุนแรง การ

¹Felix Gilbert, *The End of the European Era 1890 to the Present* (New York : W. W. Norton & Company, Inc. 1979).

ต้ายของคานาเลอคาล์ถือเป็นความสูญเสียครั้งใหญ่ของผู้นำที่มีความสามารถของสเปน ทำให้หัวหน้าพรรคเสรีนิยมถูกแทนที่โดยคนตัวแทนของโรมาโนเนส

ในเดือนพฤษจิกายน ค.ศ. 1912 ได้มีการเจรจา กันระหว่างฝรั่งเศสกับสเปนเกี่ยวกับปัญหามอร็อกโค ต่อมาได้มีการแบ่งมอร็อกโคออกเป็น 3 เขตอิทธิพลโดยสเปนจะได้รับเขตแดนตามแนวชายฝั่งทะเล ฝรั่งเศสจะได้รับดินแดนส่วนใหญ่ของมอร็อกโค ส่วนดินแดนที่เหลือจะอยู่ภายใต้การควบคุมของชาติติมaha อำนาจตามสนธิสัญญา *Act of Algeciras* ในปี ค.ศ. 1906

ปัญหาความเสื่อมของระบบการผลัดเปลี่ยนอำนาจระหว่างพรรคอนธุรกษ์นิยม กับพรรคเสรีนิยม

ลักษณะทางการเมืองของสเปนตั้งแต่ศตวรรษที่ 1870 เป็นต้นมาจะดำเนินไปภายใต้ ข้อตกลงระหว่างคานโควาส (Antonio Canovas) หัวหน้าพรรคอนธุรกษ์นิยมกับชาสถาน (Mateo Sagasta) หัวหน้าพรรคเสรีนิยม โดยข้อตกลงที่ว่าถ้าพรรคใดพรรคหนึ่งได้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลและปกครองประเทศมาเป็นระยะเวลาอันสมควรแล้วก็จะต้องมอบอำนาจให้ อีกพรรคหนึ่งเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลในคราวต่อไปโดยจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นมาใหม่ ถ้าพรรคการเมืองพรรคได้ได้รับเสียงข้างมากก็จะได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล การเลือกตั้งในเวลานั้นยังจำกัดสิทธิให้อยู่ภายใต้กฎหมายของประชานผู้มีฐานะดี ส่วนในท้องถิ่นผู้มีอิทธิพลในการเมือง (Cacique) จะเป็นผู้กำหนดว่าผู้ใดควรจะได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงหรือกำหนดว่าควรจะลงคะแนนเสียงด้วยวิธีใด พomo ถึงปี ค.ศ. 1912 ระบบการหมุนเวียนกันจัดตั้งรัฐบาลระหว่างพรรคอนธุรกษ์นิยมกับเสรีนิยมก็เริ่มเสื่อม มุรา หัวหน้าพรรคอนธุรกษ์นิยมเริ่มมีปัญหาขัดแย้งกับพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ผู้มีแนวความคิดเสรีนิยมและมีใจโ่อนเอียงสนับสนุนคนตัวแทนของโรมาโนเนสหัวหน้าพรรคเสรีนิยม ซึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เองมีผลทำให้พรรคอนธุรกษ์นิยมได้รับคะแนนน้อยลงไป ดังนั้น มุราจึงประกาศถอนตัวจากกิจกรรมทางการเมือง มุรา มีความเชื่อว่าการหมุนเวียนของพรรคการเมืองทั้งสองพรรคที่นิยมการปกครองในระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญจะเป็นเพียงเครื่องปักป้องการปกครองในระบบกษัตริย์จากกลุ่มผู้นิยมการปกครองในระบบสาธารณรัฐ การถอนเอียงไปทำการสนับสนุนแก่พรรคเสรีนิยมทำให้พระเจ้าอัลฟองโซเป็นที่ชื่นชอบในกลุ่มสังคมนิยม และกลุ่มสาธารณรัฐนิยมซึ่งต่อต้านมุรา นอกจากนี้ กลุ่มนักวิชาการในฝรั่งเศสยังชื่นชมในความเป็นเสรีนิยมของพระองค์และพระองค์ก็ได้กล่าวมาเป็นรูปแบบของกษัตริย์ที่ปกครองภายใต้ระบบบัตรธรรมนูญในเวลานั้น⁶

⁶Rhea Marsh, Smith, Spain : A Modern History, p. 395.

ความชัดเจ้งในกรณีวิกฤตการณ์มอร็อคโค

สังคมในมอร็อคโคยังคงยึดเยือกอยู่ต่อไป ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการเมืองภายในประเทศทั้งนี้ เพราะทางฝ่ายทหารต้องการถอนกู้ชื่อเสียงกลับคืนมาหลังจากที่ต้องสูญเสียไปในสังคมกับสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1898 ทางด้านรัฐบาลสเปนไม่ว่าจะเป็นพระราชนิยมหรือพระคอนธุรักษ์นิยมต่างก็ยังคงต้องการคงไว้ซึ่งที่มั่นทางทหารในมอร็อคโคเพื่อที่จะสามารถควบคุมพากันเพื่อมีอิทธิพลของสเปนในมอร็อคโค มีความมั่นคงในการเมืองมากยิ่งขึ้น ผลติดตามมาคือค่าใช้จ่ายทางทหารพิมพ์ขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ที่รับรายได้ตามๆ กัน ได้แก่กลุ่มนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ทางฝ่ายพระองค์สัมภានนิยมและพระราชนิยมไม่ต้องการที่จะให้สเปนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในมอร็อคโค ทั้งนี้ เพราะสังคมทำให้สเปนต้องเสียค่าใช้จ่ายไปประมาณวันละ 1 ล้านเปเซเต้ ต่อมาเมื่อวันลือออกมาว่าพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 อาจจะเข้าแทรกแซงเหตุการณ์ในมอร็อคโค ด้วยพระองค์เอง โดยการรวมมือกับฝ่ายทหารเพื่อการคงไว้ซึ่งเขตอิทธิพลของสเปนในมอร็อคโค

สเปนกับสังคมโลกครั้งที่ 1

เมื่อสังคมโลกครั้งที่ 1 ระเบิดขึ้นในปี ค.ศ. 1914 รัฐบาลสเปนได้ประกาศว่างตัวเป็นกลางตามความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ แต่โดยทั่วไปแล้วพระคอนธุรักษ์นิยมมีแนวโน้มเอียงเช้ากับฝ่ายเยอรมนี ส่วนกลุ่มปัญญาชนในสเปนกลับมีแนวโน้มเอียงเช้ากับฝ่ายอังกฤษและฝรั่งเศส แต่ก็ไม่มีการโต้แย้งระหว่างกลุ่มที่มีแนวความคิดเห็นต่างกัน อย่างไรก็ตาม สเปนได้กลายมาเป็นศูนย์กลางของการจารกรรมและการกล่าวหาตอบโต้กันระหว่างคู่สังคมในหน้าทั้งสองฝ่าย พลกระเทศของสังคมโลกครั้งที่ 1 ต่อสเปนคือพลกระเทศทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เพราะสินค้ามีราคาสูงและลินค้าหลายชนิดได้หายไปจากตลาดเพื่อการขายเก็บกำไร รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อป้องกันการค้ากำไร เกินควรและยังมีคำสั่งห้ามไม่ให้ออกชนเป็นผู้สั่งเข้าไปในสถาบันโดยรัฐจะเป็นผู้ดำเนินการเอง ถึงแม้รัฐบาลจะใช้มาตรการป้องกันการกักตุนสินค้าและการค้ากำไรเกินควรแต่ก็ยังมีผู้รับรายจากการทำกำไรด้วยวิธีการดังกล่าว

ความแตกแยกทางความคิดในราชสำนัก

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจจะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของกรรมกรเป็นอย่างมาก เนื่องจากสินค้ามีราคาสูง ผลกระทบที่สำคัญของสังคมโลกครั้งที่ 1 ต่อสเปนคือการว่างงาน ซึ่งได้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็วจนก่อให้เกิดความไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลในหมู่กรรมกร นอกจากนี้ ความตึงเครียดยังได้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มของผู้ถือหุ้นของแต่ละฝ่าย ทั้งนี้ เนื่องมา

จากการแพร่กระจายของผ้ายเยอรมันและฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งนำมาใช้ในช่วงที่กำลังเกิดสูญเสียส่วนใหญ่ต่อสถานภาพความเป็นกลางของสเปน เมื่อต่ำกว่าในราชสำนักของก็ได้เกิดการแตกแยกทางความคิดขึ้นระหว่างพระราชนี้ มาเรีย คริสตินา ที่ทรงสนับสนุนฝ่ายมหาอำนาจกับพระราชนิวัตติodore ที่ทรงสนับสนุนฝ่ายพันธมิตร ดังนั้น จึงเป็นการยกที่จะสืบให้รู้เห็นว่าพระเจ้าอัลฟองโซจะทรงเข้าข้างฝ่ายใด พระองค์ทรงพยายามวางแผนตัวเป็นกลางและห้ามไม่ให้มีการถกเถียงในเรื่องของสูญเสียในระหว่างการ�� tran ประการยาหารค่า

ข้อเรียกร้องของฝ่ายเยอรมัน

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1916 ฝ่ายค้านได้กล่าวโวว่าจะตีรัฐบาลพระคู่รัฐนี้ยอมแพ้ได้ การนำของเคนต์โรมาโนเนสในสภาคอร์เตสเนื่องจากได้มีการลักลอบค้าขายกับประเทศคู่สูญเสียทำให้สถานภาพความเป็นกลางของสเปนต้องมัวหมอง รัฐบาลไม่สามารถคงโภชนาญาลักษณ์สินค้าซึ่งสร้างความร่ำรวยให้แก่พวกร้อยปีมานมาย จึงทำให้ถูกโจมตีจากหนังสือพิมพ์จนทำให้เสียภาพของรัฐบาลล้นคลอน หนังสือพิมพ์ของฝ่ายผู้นี้ยอมแพ้ได้โดยมีรัฐบาลสเปนว่าไม่วางตัวเป็นกลางและแสวงหาประโยชน์จากสูญเสียในครั้งนี้ ส่วนรัฐบาลเยอรมันได้เรียกร้องให้รัฐบาลสเปนมาตราการยุติการลักลอบค้าขายสินค้าบริเวณเทือกเขาเพรินส์และยุติการค้าขายทางทะเลกับประเทศคู่สูญเสียของเยอรมันนี

ปัญหาสำคัญของรัฐบาลพลเรือน

ปัญหาความเสื่อมของรัฐบาลพลเรือนเกิดขึ้นเนื่องมาจากหลายสาเหตุในระหว่างที่กำลังเกิดสูญเสียครั้งที่ 1 โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในกลไกสำคัญที่ประกอบกันขึ้นเป็นลักษณะสเปน เพราะแต่ละฝ่ายต่างก็ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานของตนเอง เช่น ข้าราชการพลเรือนมัวแต่หาผลประโยชน์ส่วนตัวเอง ครุยว่าจารย์ทมดความกระตือรือร้นที่จะสอนหนังสือ พระภิกษุพยายามแสวงหาตำแหน่งที่จะทำให้ตนเองมีรายได้เพิ่ม พวากษลาสีต่างก็ทิ้งภาระหน้าที่ในเรื่องมาหากความสำราญอยู่ในเมือง พวากษลาสีต่างก็ปล่อยตัวไปกับความสนุกสนานรื่นเริง และผู้นำ

ในกองทัพต่างก็ต้องการซึ่งอำนาจในการเมือง จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้สังคมสเปนขาดผู้นำ ที่แท้จริงที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่่าวิตกขึ้นภายในประเทศจนทำให้ชาวสเปนเริ่มหันความสนใจจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโลกครั้งที่ 1 เมื่อมีการค้นพบแผนการรวมตัวกันอย่างลับ ๆ ของกลุ่มทหารในการจัดตั้งองค์การที่ผิดกฎหมายขึ้นแข่งอำนาจ กับรัฐบาลพลเรือนอันเป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่นายทหารชั้นผู้น้อยได้เรียกร้องเงินเดือนเพิ่มในช่วงที่เกิดสภาวะเงินฟื้นซึ่งเป็นผลผลกระทบมาจากสังคมโลกและยังได้มีการเรียกร้องให้มีการเลื่อนตำแหน่งให้แก่นายทหารที่มีอาวุโสสูง จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นของการที่คนในกองทัพต้องการที่จะกลับเข้ามามีอำนาจในการเมืองอีกครั้ง ในขณะเดียวกันในเมืองบาร์เซโลนาได้มีการเรียกร้องให้มีการปกคล้องตนเองและกลุ่มกรรมการภายใต้การนำของ UGT (Union General Del Rabajadores) สมาคมของพวกรัฐกรที่ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1888 และ CNT (Confederacion Nacional Del Trabajo ซึ่งเป็นกลุ่ม Anarcho - Syndicalist Union จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1911) ได้ร่วมมือกันนัดหยุดงานครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. 1917 โดยเรียกร้องให้มีการเพิ่มค่าแรงงานเพื่อต่อสู้กับสภาวะเงิน เพื่อที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นผลกระทบมาจากสังคมโลกครั้งที่ 1 เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหลาย ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน มุราจีได้จัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ (National Government) ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่รัฐบาลพลเรือนต้องเผชิญและเพื่อเป็นการยุติการหมุนเวียนในการเมือง (Turno Pacifico) ระหว่างพระคริสต์นิยมกับพระคองธุรากษณิยม ปัญหาที่รัฐบาลแห่งชาติต้องเผชิญที่สำคัญต่อไปคือ การนัดหยุดงานและลงความยันต์อันต่อเนื่องในมอร็อกโค⁷

ปัญหาการนัดหยุดงานและสังคมในมอร็อกโค

การก่อความวุ่นวายของพวกรัฐกรไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่ในคาทอลิคหรือเฉพาะกลุ่ม Anarcho - Syndicalists แต่จะเป็นการก่อวินาศกรรมที่เกิดขึ้นในเดินแดนต่าง ๆ ของสเปน ในเมืองบาร์เซโลนา พวกรัฐกรได้เรียกร้องให้ทหารยึดอำนาจคืนจากรัฐบาลพลเรือน ในระหว่างปี ค.ศ. 1919-1923 ความขัดแย้งระหว่างองค์กรกรรมกร CNT กับพวกราษฎร์จ้างทำให้เมืองบาร์เซโลนา กลายมาเป็นศูนย์กลางของความขัดแย้งทางการเมือง

การพ่ายแพ้ที่เมืองแอนนวน

ส่วนสังคมที่เกิดขึ้นในเขตมอร็อกโคของสเปนซึ่งสเปนได้รับมาจากการฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1912 ที่ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างทหารกับพลเรือน โดยพลเรือนส่วนใหญ่

⁷Raymond Carr, *Modern Spain 1875-1980* (Oxford : Oxford University Press, 1980), p. 84 และ P.E. Russell,

Spain : A Companion to Spanish Studies, p. 173-175.

ต้องการให้ยุติสิ่งความเพราะส่งความทำให้รัฐบาลสเปนต้องสูญเสียเงินไปเป็นจำนวนมากในขณะเดียวกันฝ่ายทหารก็ไม่พอใจที่ถูกหอดึงให้ต่อสู้อยู่ในมอร็อกโคด้วยอาชญากรรมที่ล้าสมัย วิกฤตการณ์ในมอร็อกโคมาถึงจุดวิกฤตเมื่อกองทหารสเปนถูกโจมตีที่เมืองแอนนวนอล (Anquinal) ในปี ค.ศ. 1912 จนสเปนต้องสูญเสียทหารถึง 14,000 คน รวมทั้งต้องตกเป็นเชลยจำนวนมากแก่ อับเดล คริม (Abd el Krim) ผู้เป็นหัวหน้าชนพื้นเมืองในเขตการปกครองของสเปน

ผลกระทบของสงครามในแอนนวนอล

ผลจากการถูกโจมตีที่เมืองแอนนวนอลทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ประชาชนสเปน นายพริเวโรรา (Miguel Primo de Rivera) แม่ทัพสเปนประจำกรุงมาดริดได้เสนอให้สเปนถอนตัวออกจากมอร็อกโค เด็กซ์โสนอดังกล่าวกลับทำให้เขากลับลดอออกจากตำแหน่งนายพลเบเรงเกอร์ (Berenguer) ซึ่งเป็นนายทหารคนสนิทของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ได้เข้ารับตำแหน่งสืบต่อมา แต่ชาวสเปนส่วนใหญ่ยังต้องการให้มีการสอบสวนลงโทษแก่ผู้ที่รับผิดชอบต่อความพ่ายแพ้ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้และต้องการให้มีการปลดปล่อยเชลยศึกกลับสเปน ในขณะที่เกิดวิกฤต-การณ์ขึ้นในครั้งนี้ก็ได้ปรากฏข่าวลืออย่างหนาหูว่าพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ทรงกำลังพักผ่อนอธิ-ယานถะและทรงพระเกษมล้ำร้ายอยู่ในพระราชวังถูร้อนในขณะที่กองทหารสเปนกำลังทบทุกข์ ทรงมานอยู่กับแสงแดดในแอฟริกา ดังนั้น ข่าวลือดังกล่าวจึงทำให้ความชื่นชมในตัวของพระองค์เริ่มเสื่อมลง สงครามที่เกิดขึ้นในมอร็อกโคยังมีผลทำให้รัฐบาลต้องเสียค่าไนยมไปมากกว่าครั้งใด ๆ ที่ผ่านมา ในส่วนของรัฐบาลเองแม้ต้องการที่จะยุติสิ่งความแต่ก็ต้องการให้สิ่งความยุติลงด้วยคโดยที่สเปนจะต้องไม่เสียเกียรติภูมิไปมากกว่านี้

ผลของการสอบสวนเหตุการณ์ที่แอนนวนอล

ผลการสอบสวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในมอร็อกโคปรากฏว่านายพลเบเรงเกอร์เป็นหนึ่งในจำนวนผู้ที่จะต้องรับผิดชอบในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่านายพลเบเรงเกอร์จะได้รับการสนับสนุนจากพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ก็ตาม พระคлерิคินิยมได้กล่าวโจมตีรัฐบาลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาคอร์เตส อย่างไรก็ตาม ทั้งพระคлерิคินิยมและพระคอลุร์กันนิยมต่างก็ยังคงพยายามปกป้องอำนาจของรัฐบาลเพื่อสนับสนุนจากการที่จะต้องเข้าไปเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้

ในช่วงแห่งความเครียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ การเซีย พริโต แห่งพระคлерิคินิยมจะเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลพลเรือนชุดสุดท้ายขึ้นมาภายใต้ระบบบรูซาร์มันูญในสมัยของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 และเพื่อแก้ไขสถานการณ์ให้กลับเข้าสู่สภาพปกติอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงได้แบ่ง

เขตการปกครองในเมอร็อกโคออกเป็น 2 เขต โดยมีเมืองคูต้า (Ceuta) และเมืองเมลิล่า (Melilla) เป็นจุดศูนย์กลาง ทั้งยังจัดให้มีการได้ตัวเฉลยคึกคักเป็นเฉลยของ อับเดล คริม ให้กลับสู่ ประเทศสเปนอีกด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้ ๓

ให้นักศึกษาอภิปรักษาเรื่องการต่อต้านการทุจริตความไม่สงบทางการเมืองในประเทศไทย ในปัจจุบันและในปี ๑๙๒๑

ปัญหาที่รัฐบาลเพื่อเรือนชุดสุดท้ายต้องเผชิญ

รัฐบาลชุดใหม่ยังคงต้องเผชิญกับปัญหาการก่อการร้ายของพวกกรรมกรในเมืองบาร์เซโลนา และปัญหาการนัดหยุดงานของพวกรคนงานขนส่งจนทำให้เมืองบาร์เซโลนาถล่มเป็นอัมพาต นายพลเรอราได้กลับเข้ารับตำแหน่งแม่ทัพอิเกอร์รังและได้กล่าวมาเป็นบุคคลที่ได้รับความนิยมในหมู่ของชาวสเปนในฐานะผู้ปราบปรามความวุ่นวายและได้กล่าวมาเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดทางทหาร ความชัดแจ้งในกลุ่มนักวินิจฉัยสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างนายพล อาเกิลเลรา (Aguillera) กับ เกอร์รา (Jose Sanchez guerra) ผู้เป็นพลเรือนในเรื่องการขอเพิ่มงบประมาณซื้ออาวุธเกือบจะก่อให้เกิดการต่อสู้ (Duel) กันขึ้นระหว่างบุคคลทั้งสอง และนายพลเกอร์ราได้ชูที่จะก่อการปฏิวัติถ้ารัฐบาลไม่ให้การสนับสนุนต่อการเพิ่มงบประมาณในการซื้ออาวุธ ทหารนั้นไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์ ดังเช่นที่เกิดในแอนนูลซั่นมาอีกแต่รัฐบาลก็ไม่สามารถสนองความต้องการทางทหารได้ ความชัดแจ้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลเพื่อเรือนกับฝ่ายทหารทำให้สเปนตกอยู่ในสภาวะที่ต้องการผู้นำที่ เชื่อมแข็งที่จะนำทำหน้าที่ในการปกครองประเทศอย่างแท้จริง

สาเหตุที่จะนำไปสู่การปฏิวัติในปี ๑.๊. ๑๙๒๓

ปัญหาทางด้านทางเมืองของสเปนมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถยุติลงได้ พระคริการเมืองที่ยิ่งใหญ่ทั้งพระคอนธุรักษ์นิยมและพระเครื่องนิยมต่างก็เริ่มเกิดความแตกแยกขึ้นภายในพระคริรัตน์ ผู้นำที่มีความทะเยอทะยานทางการเมืองต่างผลัดกันเข้ามาเป็นใหญ่ภายในพระคริรัตน์ให้ระเบียบ วินัยและความซื่อสัตย์ต่อพระคริรัตน์ฯ หมวดไป คณะรัฐมนตรีก็ไม่สามารถรักษาเสียงสนับสนุน ส่วนใหญ่ภายในสภาคือได้ทำให้สภาคือกบฏและรัฐบาลก็ไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเอาไว้ได้ ประเทศสเปนกำลังตกอยู่ในสภาวะลึ้นหงส์ เพราะงบประมาณของประเทศต้องหมดไปกับระบบราชการที่ล้ำหลังและสังคมในเมอร็อกโค ประชาชนส่วนใหญ่

ของประเทศยังยากจนสเปนต้องสูญเสียเงินตราไปกับการเสียดุลย์การค้า (Balance of Trade) ในขณะเดียวกันการนัดหยุดงานทำให้อุตสาหกรรมภายในประเทศต้องหยุดชะงัก การที่สินค้ามีราคาสูงทำให้ชั้นต่ำมีสภาพความเป็นอยู่ไม่ดีเท่าที่ควร การก่อการร้ายโดยกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นคู่ปรับกันบนท้องถนนอย่างไม่สนใจตอกฎหมายบ้านเมืองได้ก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมขึ้นโดยเฉพาะในเขตศูนย์กลางอุตสาหกรรมเช่นที่เมืองบาร์เซโลนา ในฐานะที่เป็นรากเดียวแต่จากภาพที่ปรากฏขึ้นสมมุติว่าสเปนได้แตกแยกออกเป็นส่วน ๆ ชาว catalan ไม่พอใจต่อข้อจำกัดที่ไม่ให้มีการปกครองตนเองและต้องการให้รัฐบาลยอมรับในอำนาจอิสระโดยของ催化โนส์ (Basques) ซึ่งภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากส่วนอื่น ๆ ของสเปนและภูมิใจในอ็ิตีที่มีอิทธิพลในการปกครองตนเอง (Local Fueros) ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งต้องการอิสรภาพให้การปกครองตนเอง

ในมอร็อกโคการทำสิ่งแวดล้อมกับพวกริฟ (Rif) ซึ่งเป็นชนเผ่าพื้นเมืองก็ต้องประสบกับปัญหาความยุ่งยากเนื่องมาจากการทุจริตของคนละผู้ปกครองและการแทรกแซงจากนักการเมืองรัฐบาลพญาามแก่ไขปัญหาแต่ก็ต้องประสบกับความล้มเหลว เช่น ข้าหลวงใหญ่ที่ถูกส่งไปปกครองพญาามที่จะทำความเข้าใจกับชาวพื้นเมืองอย่างสัตติและพยายามที่จะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นแต่ก็ไม่ได้ทำความเข้าใจกับชาวพื้นเมืองด้วยนโยบายที่บริสุทธิ์และยุติธรรมดังนั้น จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในมอร็อกโคได้สำเร็จ ความหาย茫ที่เกิดขึ้นที่แอนนวลในปี ค.ศ. 1921 แสดงให้เห็นถึงการที่รัฐบาลต้องการลบภาพแห่งความพ่ายแพ้ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1898 ซึ่งยังฝังอยู่ในความทรงจำของชาวสเปนด้วยชัยชนะครั้งใหม่ แต่จากความพ่ายแพ้ที่เกิดขึ้นอีกนั้นไม่เพียงแต่จะเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างใหญ่หลวงต่อการเมืองของประเทศสเปน มันยังได้ก่อให้เกิดคำถามที่ว่าการทึ่งความผูกมัดในมอร็อกโคจะเป็นที่พ่อใจของชาวสเปนมากกว่าการที่จะต้องทำสิ่งแวดล้อมสูญเสียและไม่เป็นที่นิยมในหมู่ของประชาชนชาวสเปน⁸

การปกครองแบบไดเรคทอรีของนายพลริเวโรรา (The Directory of Primo de Rivera)

เมื่อสถานการณ์ในสเปนกำลังอยู่ในช่วงแห่งความวุ่นวายทางการเมืองทหารรัฐได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นแข่งกับรัฐบาลพลเรือน การปฏิวัติ (Coup D'Etat) ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1923 ภายใต้การนำของนายพลริเวโรราเป็นไปอย่างสงบโดยการอ้างถึงความรักชาติเป็นสิ่งที่ทำให้ทหารต้องเข้ามาแทรกแซงกิจการทางการเมือง แต่ผลลัพธ์กลับปรากฏว่าการปฏิวัติได้นำเอาประเทศสเปนเข้าไปสู่สถานการณ์ที่รุนแรงทางการเมืองยิ่งกว่าเดิมในเวลาต่อมา

⁸Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 402.

ประวัติของนายพลริเวรา

นายพลริเวราเป็นผู้สืบสกุลมาจากการบุรุษที่อยู่ในวงการทหารมาเป็นเวลาช้านาน ริเวราได้เริ่มศึกษาที่โรงเรียนทหารในเมืองโกลด์ในปี ค.ศ. 1884 เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ ออกมายังบุรุษหัวหน้าที่ในแอฟริกาในปี ค.ศ. 1893 เขาได้เลื่อนตำแหน่งเนื่องจากความสามารถล้ำယุ่นในการรบจนได้รับเหรียญกล้าหาญในชั้น Cross of San Fernando สองปีต่อมา ริเวราได้ถูกส่งไปยังคิวบาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของนายพลแคมป์ปอสและอยู่ในคิวบาจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1897 เมื่อลุงของเขามีภัยพันตรีริเวราผู้เป็นหลานไปประจำอยู่ด้วยในฐานะผู้ช่วย ต่อมาริเวราได้เข้ามาเมืองทบทาเด่นในสังคมอัฟริกาในปี ค.ศ. 1911 ในฐานะนายพลจัตวา (Brigadier General) ในปี ค.ศ. 1915 ริเวราได้รับตำแหน่งผู้บัญชาการมณฑลทหารบกประจำจังหวัดคัติดิช แต่จากข้อเสนอแนะที่ทำไปด้วยความจริงใจที่ต้องการให้สเปนถอนตัวออกจากมอร็อกโกทำให้เขาย้ายไปพำนักจากตัวเอง แต่ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับเรื่องสังคมในมอร็อกโกของเขายังคงไม่เปลี่ยนแปลง และเมื่อเขารับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิก จากเมืองคัติดิช ซึ่งเป็นบ้านเกิด เขายังได้แสดงความเห็นให้สเปนถอนตัวออกจากมอร็อกโก ซึ่งจากข้อเสนอตั้งกล่าวทำให้เขาย้ายไปลุดออกจากราชอาณาจักรสเปนและมาลงเอยในสเปน

ในปี ค.ศ. 1921 นายพลเฟอนันโด ริเวรา ผู้เป็นลุงและผู้นำเขามาเลี้ยงในฐานะบุตรบุญธรรมได้เสียชีวิตลง เขายังได้รับตำแหน่ง Marquis of Estella สืบท่องากลุ่มและในปีต่อมา ก็ได้รับตำแหน่งผู้บัญชาการทหารในบาร์เซโลนา นายพลริเวราเป็นผู้ที่สนับสนุนให้ปั้นห่างการเมืองของสเปนอยู่ตลอดเวลาและเมื่อเขารับตำแหน่งวุฒิสมาชิก ได้เห็นความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในเมืองบาร์เซโลนาโดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายเขาก็เริ่มสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองโดยพยายามนำความสงบกลับมาสู่บาร์เซโลนาอีกครั้ง ลักษณะที่แท้จริงของนายพลริเวราจะเป็นนักจลาจลโอกาสมากกว่าที่จะเป็นนักการเมืองแต่เขาก็มีบุคลิกพิเศษซึ่งเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ที่พบเห็น

สาเหตุแห่งการปฏิวัติในปี ค.ศ. 1923

สเปนถูกปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนซึ่งจะเป็นระบบผลัดเปลี่ยนกันขึ้นมาครองอำนาจระหว่างพระコンธุรักษ์นิยมกับพระคริสต์นิยมมาเป็นเวลาช้านาน รัฐบาลพลเรือนได้พยายามกีดกันไม่ให้ทหารกลับมาครองอำนาจ แต่จากสภาวะแวดล้อมซึ่งเกิดจากปัญหาอาณานิคม ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และการปฏิวัติรัสเซียในปี ค.ศ. 1917 ทำให้ขบวนการกรรมการเริ่มสร้างอำนาจที่ 3 ขึ้นเพื่อต่อสู้กับการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของกลุ่มนายทุนชาวคาสติเลียนโดยเฉพาะเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในจังหวัดคาตาโลเนีย ซึ่งมีผลที่ติดตามมาคือรัฐบาลไม่สามารถควบคุมสถานการณ์เอาไว้ได้ และยังจะส่งผลไปสู่ความลั่นคลอนของการปกครองในระบบอภิสิริ ไม่ว่าจะต่อมาข้อเรียกร้องต่าง ๆ ได้เพิ่มปัญหาให้แก่รัฐบาลพลเรือนซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายทหารกลับมาครองอำนาจทางการเมืองอีกครั้ง สาเหตุปัจจุบันที่แท้จริงของการเกิดปฏิวัติในเดือนกันยายน ค.ศ. 1923 ยังเป็นเรื่องมีเดมน โดยขณะนั้นนายพลริเวรา ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารในเมืองบาร์เซโลนา การปฏิวัติซึ่งเกิดขึ้นโดยกลุ่มทหารในครั้งนี้ตามความเป็นจริงแล้ว นายพลอา基เลอร่า ควรจะเป็นผู้ได้รับตำแหน่งผู้นำเผด็จการ แต่จากการที่นายพลอา基เลอร่าเกิดความขัดแย้งกับเกอร์รา ในเรื่องการของบประมาณเพิ่มทางทหารทำให้บุคคลทั้งสองเกือบจะต้องต่อสู้กันซึ่งจะมีผลทำให้ชื่อเสียงของนายพลอา基เลอร่าตกต่ำลงและก็มีส่วนทำให้นายพลริเวราได้รับเลือกให้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้นำเผด็จการ และในช่วงห้าเดือนหลังต่อมาของเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นจนทำให้สเปนต้องตกอยู่ในสภาวะของการปกครองในระบบอนาร์ชีปไตย (Anarchy) นี้จึงทำให้พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ทรงชักจูงให้นายพลริเวราเข้าทำการยึดอำนาจและจัดตั้งการปกครองในระบบเผด็จการฟاشิสต์ขึ้นในสเปน⁹

รัฐบาลไดเรคทอรี่

คณะปฏิวัติภายใต้การนำของนายพลริเวราได้ประกาศที่จะนำความสงบสุขกลับคืนสู่สเปนและประกาศที่จะจงรักภักดีต่อพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 คณะปฏิวัติได้ขอความไว้วางใจจากประชาชนชาวสเปนและยังได้รับเสียงสนับสนุนจากกองทหารในเมืองบาร์เซโลนาและกลุ่มชาวคاتาลันซึ่งให้การสนับสนุนต่อการปฏิวัติในครั้งนี้เพื่อที่จะขอสิทธิในการปกครองตนเองเป็นสิ่งตอบแทน ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1923 พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 เสด็จนิรนามจากฝรั่งเศสและ

⁹ Alan Palmer, *Dictionary of Twentieth-Century History 1900-1982* (Middlesex : Hazell Watson & Viney Limited, 1983), p. 314.

พระองค์ทรงเชิญให้นายพลริเวอรามาเข้าเฝ้าที่กรุงมาดрид จากการสนับสนุนหั้งโดยองค์พระมหาปัตริย์และกองทัพเป็นจึงทำให้นายพลริเวอราถูกมาเป็นผู้นำคนใหม่ของรัฐบาลสเปนต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะไดเรคทอรี่ขึ้น 8 คน ซึ่งประกอบไปด้วยเหล่าคนด้วยนายพลจากหั้งกองทัพบกและกองทัพเรือ คณะไดเรคทอรี่ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ไม่มีชื่อเลียงแต่ก็เป็นที่ยอมรับโดยประชาชนทั่วประเทศ ส่วนอดีต้นการเมืองได้ถูกมาเป็นกลุ่มที่ขาดความครัวหนาและความเชื่อถือจากประชาชนชาวสเปน

การประกาศพักการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1876

งานนี้น่างเรารื้อรัฐบาลปฏิรัติที่ต้องเร่งการดำเนินการพื้นฟูภูมายและการพื้นฟูความสงบเรียบร้อยขึ้นภายในประเทศ นายพลริเวอราเป็นนักการทหารตั้งนั้นเข้าสู่ในเรื่องของระเบียบวินัยและเพื่อให้สเปนกลับไปมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวภายใต้การนำของนายพลริเวอราจึงได้มีข้อกำหนดดังต่อไปนี้คือ

1. ประกาศพักการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1876 ไว้ชั่วคราว
2. ประกาศยกอัยการศึก
3. ประกาศให้ยุบสภาครอสเตส
4. มีการจำกัดเสรีภาพในการพูดและมาตรการการตรวจสอบหนังสือพิมพ์ถูกนำกลับมาใช้
5. ให้ยกเลิกการดำเนินคดีโดยคณะลูกขุน

ส่วนชาวคาatalan ที่มีส่วนช่วยในการปฏิรัติเริ่มรู้สึกว่าตนแห่งรัฐบาลใหม่หั้งนี้ เพราะศูนย์กลางทางการเมืองของชาวคาatalan ได้ถูกสั่งปิดและมีการแต่งตั้งให้นายพลอาโนโดลีน์ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อทำหน้าที่รักษาระบัณฑิตและความสงบภายในประเทศ

กลุ่มสังคมนิยมได้ประณามการปฏิรัติในครั้งนี้แต่กลุ่มสังคมนิยมก็ยังคงเกรงในเพลิงอำนาจของกองทัพ ส่วนนายพลริเวอราที่ไม่ต้องการเป็นศัตรูกับกลุ่มการเมืองที่ทรงอำนาจ เช่นกลุ่มสังคมนิยม และจากความเกรงกลัวในเพลิงอำนาจของแต่ละฝ่ายจึงทำให้หั้งสองฝ่ายหันหน้ามาช่วยมือกันได้ในที่สุด ต่อมานายพลริเวอราได้สั่งยุบการปกครองท้องถิ่น (Ayuntamientos) ซึ่งถือเป็นองค์กรทางการเมืองที่เก่าแก่ของสเปนและแทนที่ด้วยรัฐบาลท้องถิ่นชั่วคราวซึ่งเปิดโอกาสให้ทหารเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ต่อมาได้มีการสั่งพักอำนาจของคณะกรรมการธิการผู้บัญชาติภูมายและได้มีการแต่งตั้งตัวแทนจากฝ่ายทหารให้เข้ามาทำหน้าที่ในศาลของแต่ละจังหวัด ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1923 นายพลริเวอราได้ตามเสด็จพระเจ้าอัลฟองโซซิและพระราช妃ไปเยือนอิตาลี เมื่อว่านายพลริเวอราจะได้รับแรงดลใจที่ได้เห็นตัวอย่างการปกครองในระบบอนฟาร์ชิสต์ของอิตาลี แต่ตามความเป็นจริงแล้วลักษณะการปกครองเด็ดขาดของนายพลริเวอรา

จะเหมือนกับของ Mustafa Kemal ซึ่งเกิดขึ้นในตุรกีในเวลาใกล้เคียงกันมากกว่า ซึ่งมุ่งเน้นที่จะนำประเทศเข้าไปสู่ยุคใหม่ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

เหตุผลแอบแฝงในการปฏิรูป ค.ศ. 1923

ในจังหวัดคาทาโลเนียกลุ่ม *Muga Regionalista* ซึ่งเป็นกลุ่มนักอุดมสาวกกรรมในคาทาโลเนีย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะให้คาทาโลเนียมีการปกครองตนเองได้ปฏิเสธที่จะให้การสนับสนุนต่อรัฐบาลปฏิรูปต่างๆ ที่ต้องผิดหวังจากการกระทำของรัฐบาลใหม่ ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1924 ระบบผู้แทนห้องถิน (ยกเว้นผู้แทนของจังหวัดบาสก์และนา瓦ร์) ถูกยุบในเวลาต่อมา มาตรการปราบปรามโดยคณะกรรมการต่อต้านรัฐบาลเพื่อจัดการต้องลี้ภัยทางการเมืองไปรวมตัวกันอยู่ที่กรุงปารีส ส่วนพระองค์ของนายพลริเวราและกลุ่มทหารที่ต่อต้านรัฐบาลใหม่กลับได้รับการผ่อนผันจากนายพลริเวรา สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปที่เกิดขึ้นในครั้งนี้เพื่อระฝายทหารต้องการหลุดพ้นจากมลทินและจากความรับผิดชอบต่อความทายนะที่เกิดขึ้นที่เอนเนวิโนمور็อกโคในปี ค.ศ. 1921 ดังตัวอย่างเช่นกรณีความผิดของนายพลเบเรงเกอร์จะได้รับการพิจารณาโทษจากคณะกรรมการปฏิรูปแต่เพียงสถานะต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ในครั้งนั้น ซึ่งผลจากการตัดสินดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความไม่พอใจในกลุ่มชาวสเปนเป็นอย่างมาก¹⁰

กลุ่มรักชาติ (Patriotic Union)

นายพลริเวรามีความฝังใจในอดีตที่ว่าระบบพรรคการเมือง (Party System) เป็นสิ่งที่เสื่อมทรามในความคิดของเขาว่า ดังนั้น ในฐานะของผู้นำเผด็จการที่ได้รับอำนาจจากกองทัพเขาก็ต้องการสร้างพรรคการเมืองแห่งชาติที่ทรงอำนาจขึ้นแต่ริเวราไม่สามารถดำเนินตามตัวอย่างของมุสโลินี (Mussolini) ผู้ก้าวเข้ามาสู่อำนาจในฐานะหัวหน้าของพรรครักษาเมืองแห่งชาติหรือพรรคนาซิสต์ซึ่งมุสโลินีค่อย ๆ สร้างขึ้นมาจนมีอำนาจ นายพลริเวราพยายามที่จะสร้างกลุ่มรักชาติขึ้นมาเพียงกลุ่มเดียวซึ่งจะทำหน้าที่สมอันกับพรรครักษาเมืองซึ่งให้การสนับสนุนแก่รัฐบาลแต่ผลที่ปรากฏออกมายังคงกลุ่มรักชาติไม่สามารถทำหน้าที่ดังที่ผู้เผด็จการคาดหวังเอาไว้ถึงแม้จะมีสมาชิกที่มาจากการอนุรักษ์นิยมจำนวนมากได้เข้ามาร่วมกับกลุ่มรักชาติตัวยุคและพวกกลุ่มหัวรุนแรงบางคนก็ให้การสนับสนุนเพราะเชื้อในหลักการแห่งอำนาจอย่างไรก็ตาม สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่มีความทะเยอทะยานในการการเมืองซึ่งต้องการหาโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์เท่าที่ตนเองจะได้รับจากผู้นำเผด็จการ

¹⁰Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 405.

ความสำเร็จในการปราบกบฏมอร็อกโค

แม้จะมีการเจรจาอย่างต่อรองที่พิพากษามอร็อกโคโดยสเปนยอมรับในอำนาจของฝ่ายต่างๆ ของกองทัพสุลต่านที่เมืองแทงเจียร์แต่ อับเดล คริม ก็ยังคงอยู่ก่อการก่อการสเปนอยู่ตลอดเวลา นายพลริเวราจึงได้เดินทางไปตรวจพลที่แอนฟริกาและได้เห็นถึงการขาดระเบียบวินัย ของกองทหารต่างด้าว (Foreign Legion) เมื่อนายพลริเวรากลับมาเยือนกรุงมาดริดแล้ว นายพล Lyautaud ผู้บัญชาการทหารฝรั่งเศสจึงได้แนะนำให้ฝรั่งเศสและสเปนร่วมมือกันปราบปราม การกบฏที่เกิดขึ้นในมอร็อกโค หลังจากนั้นนายพลริเวราได้เดินทางกลับไปยังมอร็อกโคและได้ บัญชาการรับด้วยตนเองเพื่อรักษาเขตอิทธิพลของสเปนเอาไว้โดยร่วมมือกับกองทัพฝรั่งเศส ซึ่ง จากความร่วมมือกันในครั้งนี้จึงทำให้ประเทศหงส์ลองสามารถปราบปรามกองทัพของสาธารณรัฐริฟ (Rif Republic) ลงได้และสามารถบรรลุผลสำเร็จอย่างแท้จริงในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1927

รูปที่ 23 นายพลริเวรา

เหตุการณ์ภายในประเทศสเปน

กลุ่มรักชาติยังคงเป็นกลุ่มที่ค่อยปักป้ายรัฐบาลและพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 จากฝ่ายที่ ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล มูร่าได้แนะนำให้พระเจ้าอัลฟองโซนำเข้าระบบอบสมบูรณานญาลีทิราชย์ กลับมาใช้ในสเปน ส่วนพวก *Muga Regionalista* และ *Accio Catalana* ซึ่งเป็นกลุ่มของชาว

ศาสตราจักร์ได้เพิ่มความเป็นคติรูต่อรัฐบาลได้เรียกว่ามีการขึ้นไปอึดโดยเฉพาะในช่วงที่นายพล ริเวอราไม่อยู่ในสเปน ผลกระทบที่สำคัญจากการที่ริเวอราไม่อยู่ในสเปนคือการที่เข้าตั้งใจจะลา ออกจากตำแหน่งและนำสเปนกลับไปสู่การปกครองในระบบอันรัฐธรรมนูญ แต่ก็ไม่สามารถทำได้ ดังที่คาดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการประท้วงของนักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยมาดริดต่อการที่อาจารย์ถูก จับกุมและแผนการทำการรัฐประหารโดยกลุ่มนายพลซึ่งมีนายพลเบนเกอร์รวมอยู่ด้วยแต่แผนการ ดังกล่าวก็ถูกจับได้เสียก่อน

เมื่อประสบความสำเร็จในการทำสิ่งดังนี้ในมอร็อกโคแล้ว นายพลริเวอราจึงได้เริ่มนำ เอกอภิญญาที่พากลับเข้าสู่ฐานที่ตั้งและเตรียมพื้นที่การปกครองให้เข้าสู่สภาวะปกติ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1925 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีขึ้นมาใหม่โดยมีกลุ่มพลเรือนเข้ามาร่วมแต่รูป การปกครองในระบบที่มีการก่อตั้งการก่อตั้งการรัฐบาลโดยนายพลริเวอราได้เปลี่ยนตำแหน่งของตนเองมาเป็น Protector of the Nation และยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้ รับความเห็นชอบจากองค์พระมหาภัตtriy แต่กลับทำให้กลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาลได้เรียกมีจำนวน เพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1926 ได้เกิดการรัฐประหารขึ้นอีกครั้งโดยกลุ่ม นายพลแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ ทหารปืนใหญ่และทหารช่างต่างก็ไม่พอใจที่นายพล ริเวอรานำอาชญาชีวิตร้ายขึ้น แต่นายพลริเวอรา ก็สามารถรักษาสถานการณ์เอาไว้ได้¹¹

การต่อต้านรัฐบาลเผด็จการ

การตัดสินใจของนายพลริเวอราในการถอนสเปนออกจากเป็นสมาชิกของสันติภาพชาติ (League of Nations) ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1926 ได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากในด้านนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลเผด็จการ นายพลริเวอรามีความไฟแรงที่จะจัดตั้งสภามหาชนที่จะประกอบไปด้วยกลุ่มพลประโยชน์และตัวแทนจากชนทุกชั้นเพื่อที่จะศึกษาและแก้ไขปัญหาของรัฐบาลและต้องการทำให้สเปนกล้ายมาเป็นส่วนหนึ่งของยุโรปอย่างแท้จริง ในการหันกลับไปใช้ระบบประชาธิรัฐในตัวของรัฐบาลปรากฏว่านายพลริเวอราได้รับเสียง สนับสนุนเป็นอย่างมากแต่เสียงที่ได้รับก็ไม่ได้เป็นประชาธิรัฐที่แท้จริงของชาวนะสเปน แต่จะเป็นผลงานที่จะเป็นการเอาใจรัฐบาลเผด็จการโดยกลุ่มข้าราชการและกลุ่มรัฐชาติ เมื่อทราบผลของ

¹¹Ibid., p. 406-407. ภารกิจที่ก่อให้กองทหารปืนใหญ่และกรมทหารช่างได้รับคือ การเลื่อนขั้นระดับจากการอ่อนน้อม จึงทำให้กองทหารปืนใหญ่และกรมทหารช่างไม่พอใจ

การหยั่งเสียงแล้วนายพลริเวอราจึงได้จัดตั้งสภานิติบัญญัติโดยความเป็นจริงแล้วสภานิติบัญญัติมีจุดประสงค์ที่จะต่อต้านการปกครองในระบบบริหารระบบทุนนิยม ดังนั้นรัฐบาลเด็ดขาดจาริจึงถูกต่อต้านจากชนเหล่ายากลุ่ม เช่น กองทหารปืนใหญ่ กรมทหารช่าง กลุ่มนักศึกษาพวกร่วมรายที่ได้รับผลกระทบจากการทางด้านการค้า ส่วนภายในเดินแคนคาท่าโลเนียก็ได้เกิดการปฏิวัติขึ้นเพื่อต่อต้านชาวคาสติเลียน ซึ่งเข้าไปมีอำนาจในเดินแคนคาท่าโลเนียมาเป็นเวลาช้านาน อีกต้นการเมืองเริ่มมีการพบปะและร่วมกันวางแผนต่อต้านรัฐบาล กลุ่มนิยมสาธารณรัฐก็เริ่มแผนการที่จะล้มการปกครองในระบบกษัตริย์ สเปนกำลังตกอยู่ในสภาวะเรื้อร้อนแห่งการซึ่งกัดต่อยระบบการปกครองของกลุ่มข้าราชการ เมี้ยเต่าภายในราชสำนักเสียงการวิพากษ์วิจารณ์ต่อการทำงานของผู้เผด็จการก็เริ่มตั้งขึ้น

นายพลริเวอรา กับความคิดที่จะஸະຕໍາແຫ່ງ

สภานิติบัญญัติเริ่มเปิดประชุมในเดือนกันยายน ค.ศ. 1927 สมาชิกสูงสุดเลือกโดยนายพลริเวอรา สถานการณ์ภายในออกโดยทั่วไปดูสงบราบรื่นแต่ก็ยังคงมีการลองก่อการร้ายอยู่ตลอดเวลา นายพลริเวอรา มีความคิดที่จะสละตำแหน่งเพื่อออกไก่แต่่งงานแต่ก็เกิดอุบัติเหตุ เมื่อไม่สามารถตกลงกับฝ่ายหญิงเข้าเจรจาล้มเลิกความคิดที่จะสละตำแหน่ง ในปี ค.ศ. 1928 ได้เกิดการต่อต้านรัฐบาลจากกลุ่มนักศึกษาและนักเรียนนายร้อยซึ่งได้ร่วมมือกับฝ่ายทหารบางกลุ่ม ทำให้อีกต้นการเมืองและกลุ่มนิยมสาธารณรัฐ หวังที่จะได้รับประโยชน์จากสถานการณ์ความชัดແย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นดังกล่าว

สภาระเศรษฐกิจตกต่ำ

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1929 ค่าของเงินประเทศต่ำเริ่มลดลงเนื่องมาจากการบบของสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก (Great Depression) เมื่อมาประสบกับการต่อต้านจากคัตตูราน การเมืองที่มีอยู่ร่วบด้าน นายพลริเวอราจึงได้ตัดสินใจที่จะมอบอำนาจให้แก่กองทัพบกซึ่งนายพลริเวอราคิดว่าเป็นสถาบันเดียวที่จะช่วยชาติได้ในเวลานั้นโดยไม่ได้รีบเข้ากับพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอย่างมหันต์ เพราะกลุ่มนายพลในเวลานั้นได้มอบความจังรักภักดีให้แก่พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ส่วนกองทัพบกได้ปฏิเสธข้อเสนอของนายพลริเวอราเนื่องมาจากการไม่พอใจที่นายพลริเวอราพยายามที่จะตัดอภิสิทธิ์ที่เหล่าทหารปืนใหญ่ และเหล่าทหารช่างที่เคยได้รับ ส่วนพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ทรงมีความเชื่อว่าการประท้วงของพวknักศึกษา การก่อความวุ่นวายของชาวคาตาลันและแผนการณ์ก่อความวุ่นวายโดยอีกต้นการเมืองจะนำมาซึ่งอันตรายต่อราชวงศ์สเปน ดังนั้น ในวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 1930

วาระสุดท้ายของนายพลริเวอร์

ภายหลังจากที่นายพลริเวอร์ถูกบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งเขาก็ได้ลี้ภัยทางการเมืองไปอยู่ที่กรุงปารีสและได้เสียชีวิตในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1930 นายพลเบเรงเกอร์ (Damaso Berenguer) ผู้นักข้าราชการกองทหารรักษาพระองค์เป็นผู้ได้รับการมอบหมายให้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาใหม่ นายพลริเวอร์ได้นำเอกสารและความสนใจกลับมาสู่สเปนเป็นเวลาถึง 7 ปี แต่เขาก็ต้องประสบกับความล้มเหลวในความพยายามที่จะทำความเจริญให้แก่ประเทศสเปนภายใต้การปกครองของผู้นำเผด็จการทางทหาร

รัฐบาลของนายพลเบเรงเกอร์

รัฐบาลของนายพลเบเรงเกอร์ต้องเผชิญกับปัญหาการซั่งสะสางการปกครองในระบบ เผด็จการโดยการพัฒนาการปกครองในระบบอิทธิพลนูญขึ้นมาใหม่และนำเอารัฐบาลพลเรือนกลับมาปกครองประเทศ งานดังกล่าวเป็นงานยากที่จะหาบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปด้วยความเรียนร้อยโดยเนพะเมื่อภารดังกล่าวตกอยู่กับบุคคลที่ขาดประสบการณ์ทางการเมืองอย่างนายพลเบเรงเกอร์ ยิ่งไปกว่านั้น นายพลเบเรงเกอร์ยังเป็นบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อความหายเสื่อมเกิดขึ้นที่สมรภูมิแอนโนดา (Annona) ในมอร็อกโคซึ่งเป็นสาเหตุเพียงพอที่จะทำให้กลุ่มต่อต้านการปกครองในระบบกษัตริย์หอบยกขึ้นมาโจมตีคณะรัฐบาลใหม่ประกอบไปด้วยหัวหน้าและพลเรือนแต่การแทรกแซงของทหารต่อการพิธีเป็นกลุ่มก่อการในสมัยนายพลริเวอร์

การกิจที่สำคัญของรัฐบาลใหม่คือการเร่ง ทำให้สเปนเข้าสู่สถานการณ์ปกติ คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ได้ให้สัตย์ปฏิญาณที่จะจงรักภักดีต่อรัฐธรรมนูญ มีการปล่อยตัวนักศึกษาและอาจารย์ที่ถูกจับกุม การปกครองท้องถิ่นและผู้แทนท้องถิ่นได้อำนาจกลับคืนมาอีกครั้งในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1930 มีการขยายการนิรโทษกรรมให้แก่เหล่าทหารบินให้หายและทหารซึ่งเคยเป็นกลุ่มก่อการในสมัยนายพลริเวอร์

การต่อต้านการปกครองในระบบกษัตริย์

การต่อต้านคณะได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่การล้มปี้พร้อมกับนายพลริเวอร์แล้วก็ได้กลับมาเป็นการต่อต้านการปกครองในระบบกษัตริย์ในเวลาต่อมา ทั้งนี้ เนื่องจากพระเจ้าอัลฟองโซ

¹²The New Encyclopedia Britannica, Vol. 17 (1981), 440.

ที่ 13 ทรงเดyiให้การสนับสนุนแก่นายพลริเกอราและพระองค์ยังทรงปล่อยให้ผู้เดyiจ้ามีอำนาจนานจนกินไป ซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายความจริงรักภักดีที่มีต่อพระองค์ในส่วนของอดีตนักการเมืองและประชาชนสเปน เมื่อมาประกอบกับความอ่อนแอกของรัฐบาลใหม่ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของพระองค์จึงเป็นการเพิ่มกระแสการต่อต้านการปกครองในระบบกษัตริย์มากยิ่งขึ้น แม้แต่กลุ่มนิยมกษัตริย์เองก็มีการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ส่วนมูร่าได้ประกาศตนเองเป็นผู้นิยมการปกครองในระบบสาธารณรัฐ ในขณะเดียวกันก็ได้มีผู้เสนาแน่ให้พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ลอบราชบลังก์ เนื่องจากได้เกิดกลุ่มต่อต้านพระองค์ขึ้นมา ท้ายกกลุ่มและอิทธิพลของกลุ่มคอมมูนิสต์ (Communists) ก็เริ่มขยายอิทธิพลไปทั่วประเทศสเปน

สเปนกับการก้าวเข้าไปสู่การปกครองในระบบสาธารณรัฐ

สเปนกำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะก้าวเข้าไปสู่การปกครองในระบบสาธารณรัฐ มีการต่อต้านพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 มา กว่าการต่อต้านการปกครองในระบบกษัตริย์เนื่องจากพระองค์จะต้องรับผิดชอบต่อการปกครองอันแล้วร้ายของระบบได้เรียบร้อย ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1930 ที่ชาน เชบัสเตียน (San Sebastian) ได้มีการตกลงร่วมเป็นพันธมิตรกันระหว่างอดีตกลุ่มนิยมผู้สนับสนุนการปกครองในระบบกษัตริย์กับกลุ่มนักการเมืองชาคาดลันและกลุ่มนิยมสาธารณรัฐเพื่อโคนอ่านใจของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 แผนการปฏิวัติเริ่มขึ้นโดยคณะกรรมการปฏิวัติพิมพ์เอกสารลับขึ้นแจกจ่าย นายพลเบเรงเกอร์จึงประกาศให้มีการเลือกตั้งใหญ่ขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1931 แต่รัฐบาลก็ยังไม่ได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนสเปนดังนั้นนายพลเบเรงเกอร์จึงได้ลาออกจากตำแหน่งในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1931 การลาออกของนายพลเบเรงเกอร์จะนำความยุ่งยากโดยตรงมาสู่พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 เพราะพระองค์ไม่สามารถที่จะหาบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาจัดตั้งรัฐบาล จนในที่สุดเօสนาร์ (Juan Bautista Aznar) จึงได้อาสาจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาใหม่ และเพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกตั้งทั่วไปรัฐบาลใหม่จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งการปกครองห้องถินขึ้นมาแทนที่เพื่อวัดความเข้มแข็งของกลุ่มนิยมผู้สนับสนุนการปฏิวัติ การเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ. 1931 นับเป็นการเลือกตั้งที่มีการโงน้อยที่สุดเท่าที่เคยเกิดขึ้นในสเปน กลุ่มนิยมสาธารณรัฐและกลุ่มสังคมนิยมได้ร่วมมือกันลงได้รับชัยชนะทั้งในกรุงมาดริดและตามทั่วเมืองใหญ่ ๆ ทำความประളาดใจให้แก่กลุ่มนิยมกษัตริย์เป็นอันมากเท่ากับว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้ให้การสนับสนุนแก่ฝ่ายปฏิวัติ¹³

¹³Rhea Marsh Smith, Spain : A Modern History, p. 413.

สาธารณรัฐที่ 2 (The Second Republic)

พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ไม่ทรงต้องการให้เกิดการเสียเลือดเนื้อชีนในสเปนและทรงต้องการให้เหตุการณ์สงบไปจนกว่าจะมีการเปิดสภาพортเตสซึ่名义่เพื่อตัดสินทิศทางการเมืองของสเปน เคานต์แห่งโรมาโนเนส ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้หารือกับชาโมลา (Alcalá Zamora) หนึ่งในคณะกรรมการปฏิวัติแห่งชาโมลายังคงยืนยันที่จะให้พระเจ้าอัลฟองโซออกเดินทางไปจากสเปน ในขณะเดียวกันในเมืองบาร์เซโลนาได้มีการประการตัวเป็นสาธารณรัฐคาตาลัน (Catalan Republic) ในกรุงมาดริดได้มีการขึ้นสัญญาด้วยกันในเมืองบาร์เซโลนาได้มีการประกาศตัวเป็นสาธารณรัฐที่ 2 ในวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 1931 พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ถูกปลดออกจากราชบัลลังก์โดยกรุงโรม สาธารณรัฐที่ 2 จึงเกิดขึ้นในสเปน

พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ทรงลี้ภัยอยู่ในกรุงโรมเป็นเวลาถึง 10 ปี เมื่อว่าพระองค์จะไม่ได้ทรงประกาศสลับราชสมบัติอย่างเป็นทางการแต่ประเทศสเปนก็ปราศจากการปกครองในระบบบกษาตรีย์ไปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1931 จนกระทั่งเจ้าชายJuan คาร์ลอส (Juan Carlos) ผู้เป็นพระราชันดดาของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ได้ขึ้นครองบัลลังก์ในฐานะบกษาตรีย์สเปนในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1975¹⁴

กิจกรรมการเมืองที่ 5

ให้นักศึกษาอ่านต่อเรื่องราวความลับทางการเมืองของชาติที่ 13 ที่มีผลต่อประเทศไทย

สรุป

ในตอนต้นรัชสมัยของพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 สเปนยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเรือนซึ่งจะเป็นการผลัดเปลี่ยนการขึ้นมาสู่อำนาจระหว่างพระคุณรัชทายาทนิยมกับพระคุณเรียนนิยมในเวลาต่อมาจะมีการต่อสู้ทางการเมืองอย่างรุนแรงมากขึ้น ทำให้เกิดการตั้งรัฐบาลใหม่ที่ไม่ได้เป็นไปในแบบบริสุทธิ์และยุติธรรม ส่วนฝ่ายทหารซึ่งได้เสียอานาจให้แก่รัฐบาลเรือนก็เป็นฝ่ายคอยเวลาที่จะกลับมาเมื่ออำนาจอีกครั้ง รัฐบาลเรือนต้องประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากการสัมภានอันยืดเยื้อในมอร็อกโค และผลกระทบของสงครามโลกครั้งที่ 1 ถึง

¹⁴ Alan Palmer, *The Penguin Dictionary of Modern History*, p. 22.

แม้ว่าพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 จะทรงพยายามให้การสนับสนุนแก่รัฐบาลของพระคลาเรนซิย์ให้มีโอกาสได้ขึ้นมาครองอำนาจแต่ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสงครามโลกครั้งที่ 1 และการปฏิวัติรัสเซีย ทำให้กลุ่มกรรมกรในเมืองบาร์เซโลนาซึ่งต้องการมีอิสระจากการครอบงำทางเศรษฐกิจโดยชาวคาสติเลียนซึ่งได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลาช้านานทำการต่อต้านรัฐบาล ส่วนชาวคาตาลันและพากบาก็เริ่มเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเอง ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นทำให้สเปนขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ทรงเป็นห่วงว่าสถานการณ์ดังกล่าวจะนำมายังอันตรายต่อราชบัลลังก์ของพระองค์ ๆ จึงทรงสนับสนุนให้ผู้เด็จการทางทหารมีโอกาสขึ้นมาปกครองประเทศ ซึ่งระบบของการปกครองดังกล่าวก็ไม่สามารถเข้ามาแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้นจึงทำให้ชาสเปนร่วมมือกันล้มการปกครองในระบอบเผด็จการลงในที่สุด ผลกระทบที่ตามมาคือการต่อต้านพระเจ้าอัลฟองโซที่ 13 ผู้ให้การสนับสนุนต่อการปกครองในระบอบเผด็จการเป็นเวลาถึง 7 ปี ดังนั้น สาธารณรัฐที่ 2 ของสเปนจึงเกิดขึ้นในตอนปลายรัชสมัยของพระองค์

การประเมินผลท้ายบท

1. จงกล่าวถึงระบบการผลิตเปลี่ยนกันขึ้นมาครองอำนาจระหว่างพระคลาเรนซิย์ กับพระคลาเรนซ์รัฐบาล
2. จงกล่าวถึงสาเหตุที่นำไปสู่การปฏิวัติในปี ค.ศ. 1923